
Shri Hayagriva Stotram

ஸ்ரீஹயக்³ரீவஸ்தோத்ரம்

Document Information

Text title : hayagrIvastotram 2

File name : hayagrIvastotram.itx

Category : vishhnu, stotra, vedAnta-deshika, vishnu

Location : doc_vishhnu

Author : Vedanta Desika

Transliterated by : Sundar Rajan RD [sundar.rajanrd at gmail.com](mailto:sundar.rajanrd@gmail.com), Srivatsan HS sriphy at gmail.com

Proofread by : Sundar Rajan RD, NA, Nivedita R

Latest update : August 29, 2021

Send corrections to : [sanskrit at cheerful dot c om](mailto:sanskrit@cheerfuldotcom)

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

March 3, 2025

sanskritdocuments.org

Shri Hayagriva Stotram

ஸ்ரீஹயக்³ரீவஸ்தோத்ரம்

ஸ்ரீ க³ணேஸாய நம: |

ஸ்ரீமாந் வேங்கடநாதா²ர்ய: கவிதார்கிககேஸரீ |

வேதா³ந்தாசார்யவரீயோ மே ஸந்நித⁴த்தாம் ஸதா³ ஹ்ரு³தி³ ||

ஜ்ஞாநாநந்த³மயம் தே³வம் நிர்மலஸ்ப²டிகாக்ரு³திம் |

ஆதா⁴ரம் ஸர்வவித்³யாநாம் ஹயக்³ரீவமுபாஸ்மஹே || 1 ||

ஸ்வத: ஸித்³த⁴ம் ஸூத்³த⁴ஸ்ப²டிகமணிபூ⁴ப⁴ரு³த்ப்ரதிப⁴டம்

ஸுதா⁴ஸத்⁴ரீசீபி⁴ர்த்³யுதிபி⁴ரவதா³த்தரிப⁴வநம் |

அநந்தைஸ்த்ரயந்தைரநுவிஹிதஹேஷாஹலஹலம்

ஹதாஸேஷாவத்³யம் ஹயவத்³நமீடே³மஹி மஹ: || 2 ||

ஸமாஹார: ஸாம்நாம் ப்ரதிபத்³ம்ரு³சாம் தா⁴ம யஜுஷாம்

லய: ப்ரத்யுஹாநாம் லஹரிவிததிர்³போ³த⁴ஜலதே⁴ |

கதா²த்³ர்பக்ஷு⁴ப்யத்கத²கருலகோலாஹலப⁴வம்

ஹரத்வந்தர்த்⁴வாந்தம் ஹயவத்³நஹேஷாஹலஹல: || 3 ||

ப்ராசீ ஸந்த⁴யா காசித்³ந்தர்நிஸாயா: ப்ரஜ்ஞாத்³ரு³ஷ்டேரஞ்ஜநஸ்ரீரபூர்வா |

வக்தரீ வேதா³ந்பா⁴து மே வாஜிவக்த்ரா வாக்³ஸாக்²யா வாஸுதே³வஸ்ய மூர்தி: || 4 ||

விஸூத்³த⁴விஜ்ஞாநக⁴நஸ்வருபம் விஜ்ஞாநவிஸ்ராணந³த்³த⁴தீ³க்ஷம் |

த³யாநிதி⁴ம் தே³ஹப்⁴ரு³தாம் ஸரண்யம் தே³வம் ஹயக்³ரீவமஹம் ப்ரபத்³யே || 5 ||

அபௌருஷேயைரபி வாக்ப்ரபஞ்சைரத்³யாபி தே பூ⁴திமத்³ரு³ஷ்டபாராம் |

ஸ்துவந்நஹம் முக்³த⁴ இதி த்வயைவ காருண்யதோ நாத² கடா³க்ஷணீய: || 6 ||

தா³க்ஷிண்யரம்யா கி³ரிஸஸ்ய மூர்தி³ர்தே³வீ ஸரோஜாஸநத⁴ர்மபத்ரீ |

வ்யாஸாத³யோ⁵பி வ்யபதே³ஸ்யவாச: ஸ்பு²ரந்தி ஸர்வே தவ ஸக்திலேஸை: || 7 ||

மந்தோ³ஸ்ப⁴விஷ்யந்நியதம் விரிஞ்சோ வாசாம் நிதே⁴ வஞ்சிதபா⁴க³தே⁴ய: |

தை³த்யாபநீதாந்த³யர்வேய பூ⁴யோ⁵ப்யத்⁴யாபயிஷ்யே நிக்³மாந்ந சேத்³வம் || 8 ||

விதர்கடோ³லாம் வ்யவதூ⁴ய ஸத்தவே ப்³ரு³ஹஸ்பதிம் வர்தயஸே யதஸ்த்வம் |
தேநைவ தே³வ த்ரித³ஸேஸ்வராணுமஸ்ப்ரு³ஷ்டதோ³லாயிதமாதிராஜ்யம் || 9 ||

அக்³நௌ ஸமித்³தா⁴ர்சிஷி ஸப்ததந்தோராதஸ்தி²வாந்மந்த்ரமயம் ஸரீரம் |
அக்²ண்ட³ஸாரைர்ஹவிஷாம் ப்ரதா³நைராப்யாயநம் வ்யோமஸதா³ம் வித⁴த்ஸே || 10 ||

யந்முலமீத்³ரு³க்³ப்ரதிபா⁴தி தத்த்வம் யா மூலமாம்நாயமஹாத்³ருமாணம் |
தத்தவேந ஜாநந்தி விஸுத்³த⁴ஸுத்தவாஸ்தாமக்ஷராமக்ஷரமாத்ரு³காம் தே || 11 ||

அவ்யாக்ரு³தாத்³வ்யாக்ரு³தவாநஸி த்வம் நாமாநி ரூபாணி ச யாநி பூர்வம் |
ஸம்ஸந்தி தேஷாம் சரமாம் ப்ரதிஷ்டா²ம் வாக்³ஸ்வர த்வாம் த்வது³பஜ்ஞவாச: || 12 ||

முக்³தே⁴ந்து³நிஷ்யந்த³விலோப⁴நீயாம் மூர்திம் தவாநந்த³ஸுதா⁴ப்ரஸுதிம் |
விபஸ்சிதஸ்சேதஸி பா⁴வயந்தே வேலாமுதா³ராமிவ து³க்³த⁴ஸிந்தோ: || 13 ||

மநோக்³தம் பஸ்யதி ய: ஸதா³ த்வாம் மநீஷிணும் மாநஸராஜஹம்ஸம் |
ஸ்வயம் புரோபா⁴வவிவாத்³பா⁴ஜ: கிங்குர்வதே தஸ்ய கி³ரோ யதா²ர்ஹம் || 14 ||

அபி க்ஷணர்த⁴ம் கலயந்தி யே த்வாமாப்லாவயந்தம் விஸதை³ர்மயூகை: || 15 ||
வாசாம் ப்ரவாஹைரநிவாரிதைஸ்தே மந்தா³கிரீம் மந்த³யிதும் க்ஷமந்தே || 15 ||

ஸ்வாமிந்ப⁴வத்³த⁴யாநஸுதா⁴பி⁴ஷேகாத்வஹந்தி த⁴ந்யா: புலகாநுப³ந்த⁴ம் |
அலக்ஷிதே க்வாபி நிர்ஸு⁴மூலமங்கே³ஷ்வவிவாநந்த³து²மங்குரந்தம் || 16 ||

ஸ்வாமிந்ப்ரதீசா ஹ்ரு³த³யேந த⁴ந்யாஸ்த்வத்³த⁴யாநசந்த³ரோத³யவர்த⁴மாநம் |
அமாந்தமாநந்த³பயோதி⁴மந்த: பயோபி⁴ரக்ஷணம் பரிவாஹயந்தி || 17 ||

ஸ்வைராநுபா⁴வாஸ்த்வத்³த⁴நபா⁴வா: ஸம்ரு³த்³த⁴வீர்யாஸ்த்வத்³நுக்³ரஹேண |
விபஸ்சிதோ நாத² தரந்தி மாயாம் வைஹாரிகீம் மோஹநபிஞ்சி²காம் தே || 18 ||

ப்ராங்நிர்மிதாநாம் தபஸாம் விபாகா: ப்ரத்யக்³ரநி:ஸ்ரேயஸஸம்பதோ³மே |
ஸமேதி⁴ஷீரம்ஸ்தவ பாத³பத்³மே ஸங்கல்பசிந்தாமணய: ப்ரணுமா: || 19 ||

விலுப்தமூர்த⁴ந்யலிபிக்ரமாணம் ஸுரேந்த³ரகூடா³பத்³லாலிதாநாம் |
த்வத்³ங்க⁴ரிராஜீவரஜ:கணநாம் பூ⁴யாந் ப்ரஸாதோ³ மயி நாத² பூ⁴யாத் || 20 ||

பரிஸ்பு²ரந்நாபுரசித்ரபா⁴நுப்ரகாஸநிர்⁴ததமோநுஷங்க³ம் |
பத்³த்³வயீம் தே பரிசிந்மஹே⁵ந்த: ப்ரபோ³த⁴ராஜீவவிபா⁴தஸந்த⁴யாம் || 21 ||

த்வத்கிங்கராலங்கரணேசிதாநாம் த்வயைவ கல்பாந்தரபாலிதாநாம் |

மஞ்ஜுப்ரணாத்³ம் மணிநூபுரம் தே மஞ்ஜுலக்ஷிகாம் வேத்³கி³ராம் ப்ரதீம: || 22 ||

ஸஞ்சிந்தயாமி ப்ரதிபா²த³ஸாஸ்தா²ந்ஸந்து⁴க்ஷயந்தம் ஸமயப்ரதீ³பாந் |
விஜ்ஞாநகல்பத்³ருமபல்லவாபு²ம் வ்யாக்²யாநமுத்³ராமது⁴ரம் கரம் தே || 23 ||

சித்தே கரோமி ஸ்பு²ரிதாக்ஷமாலம் ஸவ்யேதரம் நாத² கரம் த்வதீ³யம் |
ஜ்ஞாநாம்ரு²தோத்³ஞ்சநலம்படாநாம் லீலாக⁴யந்த்ரமிவாஸ்சிதாநாம் || 24 ||

ப்ரபோ³த⁴ஸிந்தோ⁴ரருண: ப்ரகாஸை: ப்ரவாலஸங்கா⁴தமிவோத்³வஹந்தம் |
விபா⁴வயே தே³வ ஸபுஸ்தகம் தே வாமம் கரம் த³க்ஷிணமாஸ்சிதாநாம் || 25 ||

தமாம்ஸி பி⁴த்த்வா விஸதை³ர்மயூகை:² ஸம்பீணயந்தம் விது³ஷஸ்சகோராந் |
நிஸாமயே த்வாம் நவபுண்ட³ரீகே ஸரத்³க⁴நே சந்த³ரமிவ ஸ்பு²ரந்தம் || 26 ||

தி³ஸந்து மே தே³வ ஸதா³ த்வதீ³யா: த³யாதரங்கா³நுசரா: கடாக்ஷா: |
ஸ்ரோத்ரேஷு பும்ஸாமம்ரு²தம் க்ஷரந்தீம் ஸரஸ்வதீம் ஸம்ஸரித காமதே⁴நும் || 27 ||

விஸேஷவித்பாரிஷதே³ஷு நாத² வித³க்³த⁴கோ³ஷ்ஹ²ஸமராங்க³ணேஷு |
ஜிகீ³ஷதோ மே கவிதார்க்கிகேந்த³ராந் ஜிஹ்வாக்³ரஸிம்ஹாஸநமப்யுபேயா: || 28 ||

த்வாம் சிந்தயம்ஸ்த்வந்மயதாம் ப்ரபந்நஸ்த்வாமுத்³க்³ரு²ணந் ஸப்³த³மயேந தா⁴ம்நா |
ஸ்வாமிந்ஸமாஜேஷு ஸமேதி⁴ஷ்ய ஸ்வச்ச²ந்த³வாதா³ஹவப்³த்³த⁴ஸூர: || 29 ||

நாநாவிதா⁴நாமக்³தி: கலாநாம் ந சாபி தீர்⁴தே²ஷு க்ரு²தாவதார: |
த்⁴ருவம் தவாநாத²பரிக்³ரஹாயா: நவம் நவம் பாத்ரமஹம் த³யாயா: || 30 ||

அகம்பநீயாந்யபநீதிபே⁴தை³ரலங்க்ரு²ஷீரந் ஹ்ரு²த³யம் மதீ³யம் |
ஸங்காகலங்காபக்³மோஜ்ஜ்வலாநி தத்த்வாநி ஸம்யஞ்சி தவ ப்ரஸாதா³த் || 31 ||

வ்யாக்²யாமுத்³ராம் கரஸரஸிஜை: புஸ்தகம் ஸங்க²சக்ரே
பி³ப்⁴ரத்³பி⁴ந்நஸ்ப²டிகருசிரே புண்ட³ரீகே நிஷண்ண: |
அம்லாநஸ்ரீரம்ரு²தவிஸதை³ரம்ஸூபி:⁴ ப்லாவயந் மாம்
ஆவிர்யு⁴யாத³நக்⁴மஹிமா மாநஸே வாக்³தீ⁴ஸ: || 32 ||

வாக்³ர்த²ஸித்³தி⁴ஹேதோ: பட²த ஹயக்³ரீவஸம்ஸ்துதிம் ப⁴க்த்யா |
கவிதார்க்கிகேஸரிண வேங்கடநாதே²ந விரசிதாமேதாம் || 33 ||

|| இதி ஸ்ரீஹயக்³ரீவஸ்தோத்ரம் ஸமாப்தம் ||

கவிதார்க்கிகஸிம்ஹாய கல்யாணக்³ணஸாலிநே |
ஸ்ரீமதே வேங்கடேஸாய வேதா³ந்தக்ரு³ரவே நம: ||

This is the earliest of the stotras of vedAnta deshika sung as soon as he became the recipient of the Grace of Lord hayagrIva, the God of learning. It consists of 32 shlokas (reminiscent of the 32 brahma vidyAs) plus one shloka added as phalashRiti, probably at a later time as it refers to the author's title kavItArkika kesarI. shloka 7 tells us how gods, goddesses and sages reputed to be repositories of knowledge shine only because of having obtained a bit of hayagrIva's power. shlokas 14 and 15 tell us that a contemplation of this lord will give us mastery over speech. shloka 27 is seen to be invariably uttered as a prayer by scholars and pandits before they start discourses, and shloka 28 by combatants in polemic debates. shloka 32 is the dhyana shloka.

The initial verses differ from the Hayagriva
stotra vyAkhyA/commentary posted separately.

Encoded by Sundar Rajan RD

Alternatively, encoded by Srivatsan H

Proofread by Sundar Rajan RD, Nivedita R

——
Shri Hayagriva Stotram

pdf was typeset on March 3, 2025

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

